

689. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, վրան 4 տող.

ԱՅՍԷՏԱՆ
ԳԻՍՏԵՐ
ՋԻԱՆԻՆ
ԹՎ ՌՃԾ

ԱՅՍ Է ՀԱՆ/ԳԻՍՏ ՄԻՐ|ԶԱՆԱՆԻՆ|.
ԹՎ. : ՌՃԾ: (1701):

690. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, գտնվում է գավթի առաջ, վրան 8 տող.

ԱՅՍԷՏԱ
ՆԳԻՍՏ
ՄԱԹՈՍ
ԻՆՈՐԴԻ
ՃԱՆՂ
ՈՒԼԻՆ
ԹՎ ՌՃԾ
Դ

ԱՅՍ Է ՀԱ/ՆԳԻՍՏ| ՄԱԹՈՍ|ԻՆ, ՈՐԴԻ|
ՃԱՆՂ|ՈՒԼԻՆ|. ԹՎ. : ՌՃԾԴ: (1705):

691. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, մեծ, օրորոցաձև, գտնվում է գերեզմանաաան հարավա-
յին եզրին. հարավում կենցաղային տեսարան, ձի, պարողներ, գութան և այլ
գործիքներ. շրջանակներին՝ 3 տող.

ԱՅՍԷՏԱՆԳԻՍՏՄՈՒՐԱԴԻՆՈՐԴԻԶԱ
ԹՎ ՌՃԿ

ԻՆԱՋԱՐԻՆ

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ՄՈՒՐԱԴԻՆ, ՈՐԴԻ
ՀԱ/ԽՆԱՋԱՐԻՆ. ԹՎ. : ՌՃԿ: (1711):

ԱՍՏՂԱԶՈՐ (ԱՆՑՑԱԼՈՒՄ՝ ԱԼԻԳԸՌԵՆ, ՀՆՈՒՄ՝ ԿԱԾԻՔ-ԿԱԾ)

Տեղագիր հեղինակներ Սմբատյանցն ու Հալալյանը գլուղի հին անունը նշանակել են
Ասաղաճոր¹, բայց, ըստ երևույթին, դա սարքովի է, որովհետև հայանի ոչ մի աղբյուրի մեջ
նման անունով գլուղ Գեղարքունիում չկա հիշատակված: Այս գլուղի հին անունը մեղ հաջող-
վեց վերականգնել հետևյալ ճանապարհով: Ներկա Ժողովածուի № 723 արձանագրության մեջ
հիշատակված են երեք եղբայրների անուններ, որոնցից Մարգարե քահանայի խաչքար է
կանգնեցրել մյուս երկուսի՝ Շահնազարի և Նավշնազարի համար: Անթվական այս արձանա-
գրության ստույգ ժամանակը որոշելու համար պրպտեցինք և գտանք ձեռագիր մի Հիշա-
տակարան՝ երեք եղբայրների անունների հիշատակումով: Դա Սևանի վանքի Ժողովածուի մաս
կազմող մի ձառյց է, արտագրված Հովհաննես գրչի կողմից, Գեղարքունիի Կաթ գլուղում՝ 1465
թվականին²: Ձեռագիրն ունի ընդարձակ Հիշատակարան, որի մեջ գրիչ Հովհաննեսը հայտնում

¹ «Գեղարքունի», էջ 543, Ազգ. Հանդ., XVII, 149.

² Այժմ գտնվում է Մատենադարանում, № 3758: Հիշատակարանը տե՛ս Լ. Խաչիկյան, Ժճ գրքի հայե-
րեն ձեռագրերի հիշատակարաններ, մասն Բ, Երեւան, 1958, էջ 230—231.

է, որ եկել է Վասպուրականի Արծիւն քաղաքից և Գեղարքունիի Ված գլուղամ հաստատվելուց հետո Մանվել և Ստեփանոս քահանաների խնդրանքով արտադրել է ձեռագիրք: Ահնահետե հիշատակված են պատվիրատուների տոհմի յաղմաթիւ մանաներ, որոնց մի ճուղն է Սալթանը՝ իր երեք որդիներով՝ Շահնապար, Խոջնապար և Մարգարե դպիր: Արձանագրութիւն և Հիշատակարանի մեջ հիշատակված տնտեսների ալս շարքը ոչ մի կտակած չի թողնում որ նալն մարդիկն են և նրանց ընտանիքները Վածիք-Ված գլուղն է, միտմամանակ որոշվում է արձանագրութիւն սատույ մամանակը: Ուրեմն ալս պիտի գրված լինի Հիշատակարանից հետո, երբ կենդանի չլին Շահնապարն ա Խոջնապարը և Մարգարեն էլ արդեն քահանա էր, ալսինքն 1465 թվականից հետո:

Գլուղը Կածիք անունով հիշատակված է Սա. Օրբելյանի ցուցակամ՝ 15 չափ հարկով, որով մեծ գլուղների շարքում է. իսկ Զամբաի մեջ նալն Վածիքը հիշված է որպէս Մաքինյաց վանքի վիճակ, որից հալանի է գտնում, որ մինչև XVIII դարի վերջերը պահպանվել է գլուղի հին՝ Վածիք-Ված անունը:

Գլուղի հնազանդ ընտանիքները լինելը, բացի ալս, արձանագրութիւն չունեցող հաշարձաններից, հաստատում է նաև գլուղի հարավ-արևմտայնում, բարձր բլրի վրա գտնվող ավերակ ս. Հովսիսիմի մատուռի մեջ, ըստի ճակատի շինութիւն համար օգտագործած Արստաշես թագաւորի ստանանարարի մի ընկորը՝ արամեերեն արձանագրութիւն, որը գտանք 1957 թ. Կիտարշուվի ընթացքում և տեղափոխեցինք Նրեան (պահպում է պատմութիւն թանգարանում):

Արձանագրութիւններ տնեցող հաշարձանները հետեւյալներն են.

Ա. Խալբար, մեծ և գեղաքանդակ, առանձնակի կանգնած է Սերոր Դավթիւնի բանջարանոցի մեջ, գլուղի կենտրոնում. 1270 թ.:

Բ. Ս. Հովսիսիմի շրջապատի ալս կիսավեր փոքր եկեղեցին գտնվում է գլուղի հարավ-լին եզրին, գետակի աջ ափին, շարքը նույնպէս հին շէնքերի մնացորդներ, հլուսիսալին կողմում բարձրանում է պատնշանման քարոժալ, որի երեսը հարթված է և կենտրոնում փորագրված խաչքարի պատկեր՝ իր պատվանդանով և տակին արձանագրութիւն՝ 1291 թ. և մեկ ուրիշը՝ 1273 թ., իսկ մատուռի մոտ սովորական խաչքարի վրա՝ 1547 թ.: Այժմ մատուռը տեղում հալանի է Անգուլի խաչ տնունով:

Հաշարձանների ալս խմբի դիմաց, գետակի ձախ ափին գտնվում են մի շատ մեծ ձիթհանի ավերակներ, շինված Եկեղիւպանա քարերով, իսկ գլխի բարձրութիւն վրա երկու հին զերդմանաներ, որտեղ կան շատ հին, բայց անարձանողիւր խաչքարեր:

Գ. Պողոս-Պետրոս եկեղեցի և բալ. գտնվում են գլուղի կենտրոնում. հին չէ, ալս էլ ծածկը քանդված է, պատերի մեջ օգտագործված են հին հաշարձաններ, ունի շրջափակ բակ, որն ամրոցողովին վերածվել է գերեզմանատան. կան բազմաթիւ արձանագրված տապանաքարեր և խաչքարեր, տմենահինը՝ 1426 թվականից:

Դ. Գլուղատեղի ավերակ և եկեղեցի. գտնվում են գլուղից մոտ երեք կիլոմետր դեպի հարավ-արեւելք: Նրեւ ձորերի միացման շնորհիւ առաջացած եռանկյունի բարձրութիւն վրա մնում են գլուղի ավերակները և մեջը մի հին եկեղեցի, որի միայն հլուսիսալին պատն է մնացել բավական բարձր, իսկ մլուսներից՝ միայն հիմնապատերը. եկեղեցին փոքր է, սրբատաշ քարերով շինված. ներքուստ և արտաքուստ խաչաձև հատակագծով, խաչթևերը գրանիւ սեղանաձև են. երեսպատման քարերի մեծութիւնը և ալս մանրամասներ հուշում են, որ IX—X դարերի շինվածք է: Թափված քարերի մեջ գտանք մի բեկոր՝ վրան 3 տող արձանագրութիւն, հին տառաձևերով, բայց սկզբի կտրուկ մասը չվերծանվող (Ն 734):

Ե. Ս. Հովսիսիմի մատուռ, գտնվում է գլուղից մոտ 3 կիլոմետր հարավ-արեւմուտք, մի բարձր բլրի գլխին, շինված է եղել ճեղքված քարերով, ալս մնում են հիմնապատերը. հլուսիսալին պատին կից, ներքուստ, պատվանդանի վրա կանգնած է մի մեծ խաչքար, իսկ ըստի բարձրութիւնը կազմելու համար ճակատին գրվել են հինգ փոքր խաչքար, որոնցից կենտրոնականը թիկունքով բաց է, վրան հալասարաթիւ խաչով, իսկ հակառակ, ծածկված երեսին՝ արամեերեն արձանագրութիւն: Մոտ կողքի խաչքարի վրա կար արձանագրութիւն՝ 1539 թվականից (Ն 735):

Ալս գլուղից ու շրջապատից մեր Ժողովածուում ամփոփված են 44 արձանագրութիւն, որոնցից միայն հինգն են նախկինում հրատարակվել:

692. ԽԱԶՔԱՐ, մեծ և դեղաքանդակ, կանգնած է գյուղամիջում, Սերոր Դավթյանի բանջարանոցի մեջ. հյուսիսային կողին 16 տող.

ԻԹՎ
ՅԱՅՈ
ՅՁԶԹ
ԵՍԵԱ
ՅԱՆԵ
ԱՅՄԴԻ
ԸՈՅԵԿԱ
ՆԳՆԵՅԻ
ՇԻԷԱՄ
ԱԿՅՈԳՈՂ
ԻՄՈՅՈՎ
ԿԱԴԵՔ
ԱՂԱԹ
ՅԵԸԵ
ՅԵՔ

Ի ԹՎ. | ՀԱՅՈ | Յ : ՁԶԹ : (1270) : ԵՍ ՇԼ | ՀՆՇ | ԱՀ, ՈՐԻԻ |
ՋՈՀԷ, ԿԱ | ՆԳՆԵՅԻ | ՋԽԱՋՈ | ՅԻՇԱՏ | ԱԿ ՀՈԳՈՅ | ԻՄՈՅ :
ՈՎ ԿԱՐԴԵՔ ԹԱՂԱԹ | Մ ՅԻՇԵ | ՅԵՔ :

Պանվանդանի վրա.

Եւ Շահնուսի եւ իմ որդի Աւագ գնդապետի թողաւ
. ոսկին ի դարն. 112 :

Ծանոթ. Պանվանդանն այժմ ամբողջովին թաղված է գետնի
մէջ և ամրացված քարերով, քացել չկարողացանք. նրա վրայի
արձանագրութիւնը արտագրում ենք Սմրատյանցի վերծանութիւն-
նից, որը թերի և կասկածելի է :

Հրատ. Սմրատյանց, 544, Լալայան, XVIII, 149
(անունը սխալ՝ Ջոցէ) :

Լուսանկ. 151

693. ԳՅՈՒՂԻ ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ՁՈՐԻՆ ս. Հռիփսիմե մատուռի մոտ, Ժայռի
երեսին փորված խաչի տակ 6 տող.

ԹՎՁԻ

ՅԱՆՈՆԱՅԵՍՈՒՐ
ՈՍԿԱՆԳՆԵՅԻՋԻԱՋՅԻՂԱՍ
ԱԿՅՈԳՈՅԻՄ ՃՍԱՐԻԱՊՐԵԿ
ԱՋԻՆԱՒՈՐՈՎԿԱԴԴԵՔՅԱՂԱԹ
ՍՅԻՂԵԿԵՔ

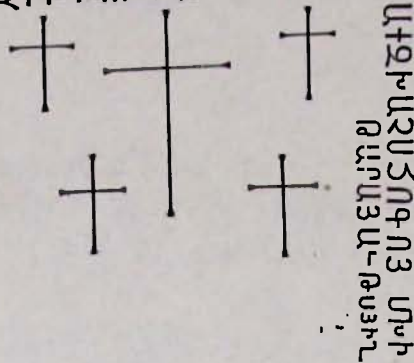
ԹՎ. : ՁԽ : (1291) : ՅԱՆՈՒՆ ԱՅ. ԵՍ ՏԻՐ | ՈՍ ԿԱՆԳՆԵՅԻ
ՋԽԱՋՍ ՅԻՇԱՏ | ԱԿ ՀՈԳՈՅ ԻՄՈ : Ճ : ՏԱՐԻ ԱՊՐԵՑ | Ա.
ՋԻՆԱԻՈՐ : ՈՎ ԿԱՐԴԵՔ ՅԱՂԱԹ | Ս ՅԻՇԵՅԵՔ :

Հրատ. Սմրատյանց, 543, Լալայան, XVIII, 149 (թվականը սխալ՝ 1291)

Լուսանկ. 152

694. ՆՈՒՅՆՏԵՂ, Ժառանգոր խաչերի ղլխին և հարավային կողին 3 առդ.

† ՉԻԲ ԲՈՒՀԱՅԿԱՆԿՆԵ ԿՅ

: ԶԻԲ: (1273) ԹՈՒԼԻՆ, ՀԱՅԼՈՑ.
ԿԱՆԿՆԵՑ|ԱՔ ԶԽԱԶՍ ՀՈԴՈՑ
ՄԽԻ|ԹԱՐԱ. ՅԱՂԱԼԻԹՍ ՅԻՇԵՑԻՔ:

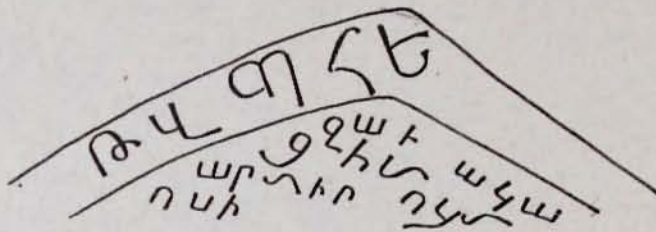
695. ՆՈՒՅՆՏԵՂ, ս. Հռիփսիմե մոսաուռի մոտ մի խաչքարի վրա եղել է՝
ԹՎ. : ԶՂԶ: (1547) խաչո լուսնիառա Է Դառթին.

Մանուք. խաչքարն ալմ չկա:

Հրատ. Լալայան, XVIII, 149.

ԳՅՈՒՂԱՄԻՋԻ Ս. ՊՈՂՈՍ-ՊԵՏՐՈՍ ՆԿԱՂՅՈՒ ՊԱՏԵՐԻՆ ԵՎ ԲԱԿԻ
ԳԵՐՆՋՄԱՆԱՏԱՆ ՄԵՋ

696. ԽԱԶԴԱՐ, մեծ, դարդ ու զեղեցիկ, վերին մասը ճակատնաձև, եկեղեցու
հարավում.

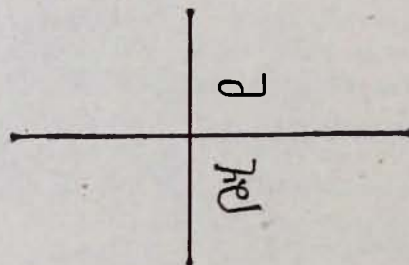
ԹՎ. : ՊԶԵ: (1426):| ԶԱԽԱ-
ԿԱ|Ց ԻՄՈՑ| ՄԱՐՏԻՐ|ՈՍԻ
ՈԱՐԿԱԽ|ԱՔԻ:

աքի
ուարկատ

Լուսանկ. 153

697. ԽԱԶԴԱՐ, մեծ և զեղաքանդակ, նախորդի մոտ. շրջանակներին և թե-
վերի տակ.

...ՍՈՒՆԱՅԻՆԱՅԻՆ ՄԻՒՆ ԲԱՆԱՅՈՒՆ
ԶԻՆԱՅԻՆ ՄԻՒՆ ԲԱՆԱՅՈՒՆ

Յանուինայեստյա րտի ռոսսկաեցի

ԶԻՆԱՅԻՆ ՄԻՒՆ ԲԱՆԱՅՈՒՆ

ԹՎ. : Զ: (1451):| ՅԱՆՈՒՆ ԱՅ. ԵՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍՍ ԿԱՆԿՆԵՑԻ |ԶԽԱԶՍ
Ի ՓՐԿՈՒԼԻԹԻ. ՀՈԴՈՑ ԵՂԲ|ԱԽԻ ԻՄ ՍՈՒՔԻԱՍԻՆ, ՈՐ ՏՂԱՑ ՀԱՍԱԿԱԻ
ՀԱՆԳԵԱԽ ԱՌ |ՏՐ|: ՈՎ ՅԱՂԱԼԻԹԻՔ, ՅԻՇԵՑԻՔ:

Լուսանկ. 154

Q2L+

ቴህረሀያት

ՍԶՆԵՑԻՏՈՎ

ԼԱԹԱԻՆ.

**ԹՎ. : ԶԼ. (1481) : ԵՍ ՍՏԵՖԱՆ | Ս ՇԻՅՆԵՑԻ
ՏՈՎ | ԼՍԹԱՐԻՆ :**

2. ՌԴՈՅԻՆԵՂԻԱՅԻՆ ՈՐՏՂԱՀԱՅԻՆՔԻ ՔՍԻՆ

ՀԱՅԷԱՅԵՄԱՅԻՆ ԿՈՄՍՊՈՒԹԻԶԱՆԵՐՆԵՐ

ԿԱՄԱԻ ԱՅ. ԵՍԸՍՏԵՓԱՆՈՂՍ
ՔԱՀԱՆԱՍ ԿԱՆԿՆԵՅԻԶԽԱԶՍՂ
ՈՐԴՈՅ ԻՄՈ ԵՂԻԱՅԻՆ, ՈՐ ՏՂԱ.
ՀԱՍՍԿԱԻ ՓՈԽԵՑԱԻ ԼԻ ՔՄ:
ԱՂԱԶԵՄՂ ՅԻՇԵՔ: ԲԷ: ջԽԸ |
(1499):

Ծանոթ. Կոտրված է. երկու մասերը դրված են իրար կողքի:

ጋላጾች ለታሪክ ስራ

700. ԽԱԶԳԱՐ, մեծ, ագուցված է ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցու բեմի հաբա-
վում. Թեևրի արանքներում և հյուսիսային կողին 10 տող.

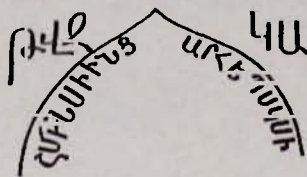
ጾሃ 24ሀ ስታሊኒዝም
 ረሲብህሮጌ
 ሮግሃህህህህ
 ሊጌ፡ፎህህህ
 ሀረሀ ቶጌ
 ነህነህነህ
 ጌህህ ነህ
 ስህህ ቀህ
 ሀቶህ

ԹՎ. : ԶԿԱ. : (1512): | Ի ԺԱՄԱՆԱԿՍ | ՇՄԱ-
ԻՈՆ ԱՐԷԵ ՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՍԻՆՆԵՅԱՑ ԵՍ
ՆԵՐ | ՍԷՍ ԳԱՀԱՆԱ | ԿԱՆԿՆԵՑԻ | ԶԽԱՂՁՍ
ՀԱԻՐ | ԻՄ ՍՏԵՓԱՆՈ | Ս ԳԱՀԱՆԱՑԻՆ :

Հրատ. Լալայան, XVIII, 149.
Լուսաճկ. 155 (Երկու մասով):

701. ԽԱՉԲԱՐ, դեղաբանդակ, աղադված է ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցու հյուսիսային խորանի հարավային պատին, ներքուստ, ճակատին, խորանի վերին անկյուններում և մեջը՝ 3 տող.

ԵՍԳՐԳՐԿՆԿՅԻԻՉՍԵՂԲԻՐԻՄՄԹՎՈՍԲՅԻՆ

ԵՄ ԳՐԻԳՈՐ ԿԱՆԿՆԵՅՑԻ ԽԱՉՍ
ԵՂԲԱԻՐ ԻՄ ՄԱԹԵՎՈՍ ՔԱ.
ՀԱՆԱԻՆ. ԹՎ. : ԶԿԱ. (1512):
ՇՄԱԵԼՈՅՆ ՍԻՆԵՍԱՅ ԱՐՀԵ-
ՊԵՍԿԱՆՈՊՈՍԻ . .

Մանր. Հաս երեսի թերի է. նախորդի նման Շմալոնը ժամանակի որոշիչ է:
Լուսանկ. 156 (միայն ստորին մասը),

702. ԽԱՉԲԱՐ, կանգնած է ս. Պողոս-Պետրոս եկեղեցու հարավում. ստորին մասի վաթի խաչերի արանքներում 3 տող.

Խ	Չ	Ս	Բ	Ա	Խ	Ս	Ս
Չ	Ո	Տ	Ր	Ա	Պ	Ի	Ն
Թ	Չ					Ղ	Դ

ԽԱՉՍ ԲԱՐԷԽԱԻՍ ԶՈՀՐԱՊԻՆ.
ԹՎ. : ԶՂԴ. (1545):

Մանր. Խաչ բառի ԽԱՉՍ գրու-
թյունը սովորական է. պահում ենք:

703. ԽԱՉԲԱՐ, մեծ, թեքված առաջ, կանգնած է եկեղեցուց արևմուտք. քի-
վին և խորանների գլխին 3 տող.

ԵՄԸՆԴԿԱՆՍԱՆԿԵՅԻՆ

ԹՎ
Ռ

ԵՍ ԸՍՏԵՅՓԱՆՍ ԿԱՆԿՆԵՅՑԻ
ԽԱՉՍ ՄՈՐԻ ԻՄ ԳԼՈՒԽԻՆ.
ԹՎ. : Ռ. (1551):

Լուսանկ. 157

704. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, փոքր, օրորոցաձև, գտնվում է բակի հյուսիսային մա-
սում, շրջանակներին 7 տող.

ՍՄՈՐՈՅ
ԵՍՈՐՈՅ
ՍՄՈՐՈՅ
ՍՄՈՐՈՅ
ՍՄՈՐՈՅ
ՍՄՈՐՈՅ
ՍՄՈՐՈՅ

ՈՐԴՈՅԻՄ
ՈՂԱԼԱՍ
ԱՆԻՆ
ԹՎ ՌՅԴ

ՔԵԼԱԻՍ

ԵՍ ՍԱՐՈՒԽԱՆՍ ԿԱՆԿՆԵՅՑԻ ՄԲ ԽԱՉՍ
ԲԱՐԷԽԱԻՍ ՈՐԴՈՅՆ ԻՄՈՑ ՊԱԼԱՍՍԱ-
ՆԻՆ. ԹՎ. : ՌՀԴ. (1625):

705. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, օրորոցաձև, բակի հարավ-արևմտյան մասում. հյուսիս-
ային կողմի կես մասում նեղաձիգ մարզ, կերակրաման և դավ. սրանց կողքին 3
տող.

ՍՅՈՒԷՎԱՆԳԻ
ՍՅՈՒՐՉԻՆՈՐԿ
ԱՆԳԱԲՍԹՎՈՐ

ԴԱՆԿԻՆ

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՒՍՏ ՄԻՐՁԻՆ, ՈՐ ՀԱՆԳԱԻ Ի ՔՍ.
ԹՎ. : Ռ. (1551): ԴԱՆԻԿԻՆ:

Մանր. Վերջին անունը գրված է արևմտյան ճակատին:
Լուսանկ. 158

706. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, օրորոցաձև, բաղի հարավ-արևմտյան մասում. հյուսիս-
ում հինգ խորան և խաչեր, շուրջը 3 տող.

ԱՅՍԷՆԱԳԻՍՏԼԱՎԱՆԴԻՆՈՒՆՈՐԵՆԻԵՔԻՆ

ԹՎ
Դ

ՈՐՆԱՆԻՆ

ԹՎ. : Ռ: (1551): ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ԼԱՎԱՆԴԻՆ, ՈՐ Է ՈՐԴԻ
ԲԻԵՔԻՆ, ԹՈՒՆ ՍԱՆՎԵՂԻՆ:

Ծանոթ. Բարեք անունը ենթադրական է (աև՛ս գծագիրը):

707. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, օրորոցաձև, նախորդի մոտ, հարավում մեկ տող.

ԱՅՍԷՆԱԳԻՍՏԹԱԴՈՍԻՆԹՈՒ

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ԹԱԴՈՍԻՆ.

ԹՎ. : Ռ: (1551):

708. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, ապակ, երեսին ննջեցյալ, որի վրա 2 տող.

ԱՅՍԷՆԱԳԻՍՏ ԲԱՐԻԵԳԻՆ ՈՐՀԱՆԳԱԻԲՍ

ԹՈԹԴ

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ԲԱՐԻԵԳԻՆ, ՈՐ ՀԱՆԳԱԻ Ի ՔՍ. ԹՎ. : ՌԺԴ: (1565):

Ծանոթ. ԲԱՐԻԵԳ անունը հավանաբար Գեղարքունիում տարածված ԲԱՐԵԳ անունն է:
Թվականը գրված է արևելյան ճակատին:

709. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, ապակ, բաղի հարավ-արևելյան անկյունում, երեսին
ննջեցյալ և վրան 3 տող.

ԱՅՍԷՆԱԳԻՍՏԹԱԴՈՍԻՆ
ԴԻԴԻԹ ԱՐԻՈՐԿԻԻՆ
ԿԻՆԵՆԱԼԵՔԻՆ ՌՃ

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ՄԽԻԹԱՐԻ
ՈՐԴԻ ԽԹԻՆԻԱԼԻՆ ԹՎ.

: ՌՃ: (1651):

Ծանոթ. Ննջեցյալի անսովոր
անունը թերևս գրչի անվարժա-
թյան հետևանքով է աղավաղված:
Լուսաճկ. 159

710. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, մեծ, օրորոցաձև, նախորդի մոտ, հյուսիսային երեսին
կենցաղային տեսարան, վերևում 2 տող.

ԹՎՈՒՃԻՄԲ

ԹՎ. : ՌՃԻԲ: (1673):

ԱՅՍԷՆԱԳԻՍՏԵՅՍԼՈՒ

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ

Ծանոթ. Անձնանունը անորոշ, թերևս էՅՍԼՈՒ տե՛ս գծագիրը:

ጥፋ : 11 ሐሳ : (1691):

ԹՎ. : ՌՃԽԵ : (1698):

ᐃᕈ, : ᐅᓂᑦ: (1657):

ՍԱՌԵՆ, ՄԱՅՐ ՄԿՐՄԿՐՏԶԻՆ.

— 174 —

717. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, օրորոցածե, գտնվում է բակի արևելյան մասում, հարա-
վային երեսին 2 տող.

ԱՅՍԷՀԱՆԳԻՍՏՍԻՏՈՆԻՆ

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ՍԻՄՈՆԻՆ|.

ԸՎՆԻՔԻՔ

ԹՎ. : ՌՃԽԳ: (1694):

718. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, տափակ, մեծ երեսին թաղաղարդ տղամարդ. սրանից
ներքե պատկերված է երկար մաղերով կին, տղամարդու պատկերաքանդակի
մոտ 6 տող.

ԱՅՍԷՀԱՆԳԻՍՏ

ՆԱԶԱՐԻՆՈՐԴ
ԻՍԻ
ՄԱՅՈՆԻ
ԻՆ

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ| ՂԱԶԱՐԻՆ, ՈՐԴԻ
ՍԻՄԱՅՈՆ|ԻՆ|. ԹՎ. : ՌՃԽԷ: (1698)

Կնոջ պատկերի մոտ՝ 3 տող.

ԱՅՍԷՀԱՆ
ԳԻՍՏ
ՀԵՐԻԲԻՆ

ԱՅՍ Է ՀԱՆ|ԳԻՍՏ| ՀԵՐԻԲԻՆ:

719. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, տափակ, գտնվում է բակի հյուսիս-արևելքում. երե-
սին 1 տող.

ԱՐՄԼԵԻՆ ԸՎՆԻՔԻՔ

ԱՐՈՒԹԻՆ. ԹՎ. : ՌՃԽԹ: (1700):

720. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, տափակ, բակի հարավ-արևելյան մասում, երեսին կը-
նոջ պատկեր, տակին 4 տող.

ՈՒՃԴ:
ՃՀՆԻՆ
ԳԻՍՏԳԴ
ԱՅՍԷՀԱՆ

ԱՅՍ Է ՀԱՆ|ԳԻՍՏ ԳՆՈՒԼ|ՃՀԱՆԻՆ.

ԹՎ. : ՌՃԿ: (1711):

Ծանոթ. Կարդացվում է ներքևից վերև:

721. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, տափակ, նախորդի մոտ, վրան 5 տող.

ՈՒՃԻՆ
Մ
ՈՒՆՄԱ
ԻՍՄ
ԱՅՍԷՀԱՆԳ

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ| ԹԱԶՄԱՄԻՆ.

ԹՎ. : ՌՃ: (1651):

Ծանոթ. Կարդացվում է ներքևից վերև,
ԹԱԶՄԱՄԻՆ = ԹԱԶՄԱՄԻՆ, Թվականը հնա-
րավոր է նաև : ՌՃԿ:

722. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, տափակ, գտնվում է բակի հյուսիսային մասում. վրան
ուրազ և սվաղելու հարթիչ, շուրջը՝

ՃԿ
Պ ԱՅՍԷՀԱՆԳԻՍՏ ՍԻՐՔՍԻՆ ՈՐԴԻ ՍԻՆ

ԻՆ ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ՍԱՐՔՍԻՆ, ՈՐԴԻ
ՍԻՐՔՍԻՆ. ԹՎ. : ՌՃԿ: (1711):

Ծանոթ. Անձնանունը՝ Սիրքսին:

723. ԽԱԶԳԱՐ, մեծ, ղեղաքանդակ, գտնվում է լրակի հարավային մասում.
հյուսիսային կողմին 19 տող.

ԿԱՄԻՆ
ԱՅԵՍՄ
ԱՐԳԱՐ
ԱՅԳՅԿԱ
ՆԵՏԻՉ
ԽՉՍԻՓ
ԻԿՈՒԹԻ
ՎՊՈՅ
ԵՂԲԱԻ
ԸՆԻՄՈՅ
ՇԱՀՆԱ
ԵՄԻՆ
ԽԱԻՆ
ՆԱՄԱ
ԸԻՆՈՐՏ
ՂԱՀԱԿ
ԱԻՓՈԽ
ԵՑԱՆ
ԻՓԻ

ԿԱՄԻԱԻՆ | ԱՅ. ԵՍ Մ | ԱՐԳԱՐ | ԱՅ ԲԱՀԱՆԱՅ ԿԱ | ՆԼԳՆԵՑԻ
ՁԽԼԱՅՈՒ Ի Փ | ԻԿՈՒԹԻ | ՀԼՈՂՈՑ | ԵՂԲԱԻ | ԸՆԻՄՈՑ | ՇԱՀՆԱ |
ՏԱՐԻՆ | ԼԵԻ | ԽԱԻՇՆԱ | ՏԱՐԻՆ, ՈՐ Տ | ԳԱ. ՀԱՍՍԱԿ | ԱԻ ՓՈ-
Խ | ԵՑԱՆ | Ի ԻՓ:

Ծանոթ. Գրված է 1465 թ. հետո. ակ'ս ղլուղի պատմական բաժինը:

724. ԽԱԶԳԱՐ, մեծ և ղեղաքանդակ, նախորդի մաս, քիվին 1 տող.

ՄԲԻԿԼԵԽԱՄԱՍԿԱՄԱՐԻՆ

ՄԲ ԽԼԱՅԼԱՅ ԲԱՐԵՆԱԻՍ
ԸՍԿԱՆՏԱՐԻՆ:

Ծանոթ. Համարում ենք XV դարի:

725. ԽԱԶԳԱՐԻ մաս, ջարդոտված, ագուցված է եկեղեցու արևելյան պատի
հարավային մասում, արտաքուստ, տակին 2 տող.

ԻԻԿՈՒԹԻՆՈՐ ՈՅԵ
... ԸՈՅՄԻՐԶ ԻՆ: ԹՎՃ

... Ի ՓԻԿՈՒԹԻ ՀՈՂՈՑ Ե | ԲԼԲԱԻՐ |
ՄԻԵՐՈՑ ՄԻՐՁԻՆ. ԹՎ.

Լուսանկ. 160

726. ԽԱԶԳԱՐ, գեղաքանդակ, ագուցված է եկեղեցու հյուսիսային մուտքի
կողմին, ներքուստ, տակին 2 տող.

ԽԱԶԳԱՐԻՆ
ՍԱՅԻԲԻՆ

ԽԱԶՍ ԲԱՐԵՆԱԻՍ | ՍԱՑԻԲԻՆ.

Ծանոթ. XVI դարի գործ:

Լուսանկ. 161

727. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, օրորոցաձև, գտնվում է եկեղեցու արևելյան պատի մոտ.
վրան թամբած ձի, երկու կին՝ կերակրամանները ձեռքերին, ապա կաշեգործի
գործիքներ. տակին և շրջանակին 2 տող.

ՀՈՒՑՈՒՄԻՆԵ

ԱՅՍ Է ՀԱՆԳԻՍՏ ՏՐՈՒՆԻՆ, ՈՐ Է
ՈՐԴԻ | ԳԱԼՈՒՍՏ ԲԱՀԱՆԱՑԻՆ:

Ծանոթ. XVI դարի գործ:

Հրատ. Լալայան, XVIII, 149:

Լուսանկ. 162 (միայն առաջին տողը):

ԱՅ ՍԵՎԱՆԳԻՍՏՐՈՒՆԻՆՈՐԵՆԻ

728. ԽԱԶՔԱՐ, մեծ, աղուցված է եկեղեցու հյուսիսային պատին ներքուստ, մկրտության ավազանի մեջ. քիվին 1 տող.

ԵՍՍՐԳԱՆԿԱՆԿՆԵՅԻԱՆ

ԵՍ ՏՐ. ԳԱՂՈ ԿԱՆԿՆԵՑԻ ԽԱԶԼՍ:

Ծանոթ. XVI—XVII դարեր:

729. ԽԱԶՔԱՐ, պարզ ու ղեղեցիկ, աղուցված է եկեղեցու հյուսիսային մուտքի կողին, վերին մասը ջարդոսած, աակին 3 տող.

ԵՍԸՍՏԵԿԱՆՈՍ

ԵՍ ԸՍՏԵՓԱՆՈՍ | ԿԱՆԿՆԵՑԻ

ԿՆԿՆԵՅԻԶԻԱՆՍԻԿՈՒԹԻՆՆՆՈՒ

ԽԱԶՍ Ի ՓՐԿՈՒԹԻՆ ՀՈԳ | ՈՑ

ՈՅԵՂԲԱԻՆԻՄՈՅԸԱՅԻՅԵՅԵՔԻՔՍ

ԵՂԲԱԻՆ ԻՄՈՑ ՇԱՀԻՆ. ՅԻ-

ՇԵՑԼԻՔ Ի ՔՍ:

Ծանոթ. Համարում ենք XVI դարի:

730. ԽԱԶՔԱՐ, փոքր, աղուցված նախորդից վեր, ջարդոսված, մնացել է աակին մեկ անուն.

... ՄԱՐԳԱՏԻՆ ...

... ՄԱՐԳԱՐՏԻՆ ...

731. ԽԱԶՔԱՐ, գեղաքանդակ, աղուցված է եկեղեցու հյուսիսային պատի ստորին մասում, վերևի մասը միայն հողից դուրս. 1 տող.

... ՍԵԿԱՆՈՍԻ: ԼԵՂԲԱՐԳԻՄՈԳՈՎԿ:

... ՍՏԵՓԱՆՈՍԻ ԵՒ ԵՂԲԱՐՑ ԻՄՈՑ. ՈՎ ԿՄԱՐԳԱՅՔ

ՅԻՇԵՑԼԻՔ Ի ՔՍ: ...

Ծանոթ. XVI դար:

732. ԽԱԶՔԱՐ, փոքր, գտնվում է բակի արևմտյան մասում, քիվին 1 տող.

ԽԱՍՓԱԽԱՆԻՆ

ԽԱՍՉՍ ՓԱՆՉԱՆԻՆ.

Ծանոթ. Սա բառի մեջ 2 ասոր Ձ-ով փոխարինելու բաղաձայնի օրինակներ կան Գեղարքունիքում և Վայոց ձորում, բայց ախտեղ Փախչան անվան մեջ ես նախ բանն է կատարվել, որով ստացվում է բառառային առանձնահատկություն:

Համարում ենք XVII դարի գործ:

733. ՏԱՊԱՆԱՔԱՐ, օրորոցաձև, մեծ, գտնվում է բակի արևելյան մասում. հարավային երեսին հեծյալ և երկու ալ մարդիկ՝ առջևները ուսեղիքներ և դավեր. վերի շրջանակին 1 տող.

ԵՍԴՎԱԴԻՆԱՅԻ

ԵՍ ԴԼՈՎԼԱԿ ԽԱՆԼՈՒՄՍ:

Ծանոթ. XVI—XVII դարեր:

Լուսակ. 163

ԼԵՍԱՆԿ. 164

ԹՎ. : ԶԶԸ. : (1539)¹ :